

Rikssarkivet

Avdelningen för Offentlig informationshantering

Skydda ditt arkiv – bygg rätt!

version 2016-12-21

ALLMÄNNA SKYDDSKRAV

Arkivlokalens huvudsakliga uppgifter är att skydda handlingarna mot vatten och skadlig fukt, brand, brandgas och skadlig upphettning, skadlig klimat och miljöpåverkan, skadegörelse, tillgrepp och obehörig åtkomst.

BYGG- OCH INSTALLATIONSTEKNISKA KRAV

Denna folder syftar till att förmedla övergripande tekniska krav som ställs på arkivlokaler i enlighet med Rikssarkivets föreskrifter (RA-FS 2013:4) och allmänna råd om arkivlokaler. Foldern ersätter inte föreskriften. Föreskriften innehåller fullständiga funktionskrav.

ARKIVLOKALENS LÄGE

Vid val av arkivlokalens placering ska myndigheten undersöka hur den omgivande miljön påverkar möjligheterna att skapa ett tillfredsställande skydd (4 kap. 4 §).

GEOGRAFISKT LÄGE

Tänk på följande vid val av plats:

Vatten och skadlig fukt

- Fukt- och vattenförhållanden (förekomst av vattendrag, sjöar, hav, sankmarker)
- Översvämningrisker. Placera inte arkivlokalen intill vattendrag, sjöar, hav och sankmarker som kan förväntas svämma över

Brand, brandgas och skadlig upphettning

- Brandbelastning i närområdet
- Förekomst av brandfarlig verksamhet.

Placera inte arkivlokalen intill bl a bensinstation, avfallsanläggning, värmecentral, skogsindustri, lager, snickeri, verkstadsindustri, järnvägsstation, järnväg, motorväg. Ett område för flygplats, hamn och bränsle/oljedepå accepteras normalt inte.

Skadlig klimat och miljöpåverkan

- Luftföroreningar skadliga för handlingarna.
- Elektriska och magnetiska fält skadliga för handlingarna.

Placera inte arkivlokalen intill en bensinstation, hårt trafikerade vägar, industriområden, kraftvärmeverk, raffinaderi, stråk för start och landning för flygtrafik, ställverk, luftledning för eldistribution.

Skadegörelse, tillgrepp och obehörig åtkomst

- Placering i förhållande till annan verksamhet.

Studera skalskyddet, byggdelarnas skyddsklass, låsklass och behovet av inbrottslarm. Överväg övervakning av inpassagen till arkivlokalen. Vidta nödvändiga åtgärder.

Riksarkivet

Avdelningen för Offentlig informationshantering

ARKIVLOKALENS UTFÖRANDE

OMSLUTANDE BYGGDELAR

(Väggar, bjälklag, dörrar, fönster) Arkivlokalen skall utgöra egen brandcell (7 kap. 4 §). Den utförs normalt i den brandtekniska klassen EI120 samt med avseende på skadlig upphettning (50°C för pappershandlingar, 70°C för mikrofilm, 55°C för magnetiska och optiska databärare). Arkivlokalens begränsande byggnadsdelar skall vara utförda så att ett tillfredsställande skydd mot skadegörelse, tillgrepp och obehörigt tillträde ges (9 kap).

DÖRRAR

Utförs i samma brandtekniska klass som den vägg den är monterad i, normalt i brandteknisk klass EI120. Bör vara självstängande. Hålls normalt stängd. Dörr och lås anpassas till lokalens skyddsklass (9 kap).

VENTILATIONSINSTALLATIONER

Elektriska installationer för luftbehandling får inte placeras i arkivlokalen. Sådan utrustning skall vara brandtekniskt avskiljd från arkivlokalen (7 kap. 9 §).

Värmebatterier eller kylbatterier får inte förekomma i arkivlokalen.

I de fall genomgående kanaler finns i arkivlokalen skall dessa brandtekniskt avskiljas från arkivlokalen (i samma brandtekniska klass som arkivlokalen).

Kanaler som ventilerar arkivlokalen skall vara brandtekniskt avskiljda (i samma brandtekniska klass som arkivlokalen) från andra brandceller.

GENOMFÖRINGAR

Utförs i samma brandtekniska klass som den byggdel den genombryter, normalt brandteknisk klass EI120 (7 kap. 4 §).

FÖNSTER

Ska undvikas av orsaker knutna till värmeinstrålning, ljusinsläpp, inbrottsrisk (5 kap. 1 §).

Om fönster förekommer gäller att fönsterkonstruktionen (fönstret, fönsterluckan) utförs i brandteknisk klass EI120 (7 kap. 4 §), eller sätts igen i motsvarande brandtekniska klass. Ljusinsläpp skall begränsas (8 kap. 1 §), t ex genom mörkläggning. Fönster och lås ska anpassas till lokalens skyddsklass (9 kap).

KLIMAT, LUFTKVALITET

Klimatet skall hållas konstant (8 kap. 3 §). Vid långtidslagring bör lufttemperatur och relativ luftfuktighet (RF) anpassas till typen av arkivhandlingar i enlighet med följande riktlinjer:

<i>Material</i>	<i>Lufttemperatur</i>	<i>Relativ luftfuktighet</i>
Papper	≤ 18 °C	35 %
Magnetiska databärare	≤ 15 °C	30 %
Optiska databärare	≤ 18 °C	35 %
Film- och bildmaterial i svart/vitt	≤ 18 °C	30 %
Film- och bildmaterial i färg	≤ -5 °C	30 %
Nitratfilm och negativ	≤ 2 °C	30 %
Acetatfilm	≤ 2 °C	30 %
Mikrofilm (säkerhetsexemplar)	≤ 12 °C	30 %

Dygnsvariation för lufttemperatur bör inte vara större än ± 2 °C. För den relativa luftfuktigheten bör dygnsvariationen inte vara större än ± 5 %.

Rikssarkivet

Avdelningen för Offentlig informationshantering

Luftens renhet skall beaktas. Föroreningar utifrån kan minskas genom att sätta arkivlokalen under övertryck med ren filtrerad tilluft. Tilluftskanaler kan behöva förses med erforderliga luftfilter. Sluss kan vara nödvändig för begränsning av föroreningar och konditionering av handlingar (8 kap. 1-2 §).

RÖRINSTALLATIONER

Rör för gas får inte förekomma i arkivlokalen (7 kap. 13 §).

Rör för vätskor får inte dras genom en arkivlokal (6 kap. 2-3 §). Undantag: vattenbärande rör för arkivlokals uppvärmning, sådana skall dras nära golv.

Befintliga rör i en lokal som anpassas till arkivlokal skall förses med godtagbara skydd mot fukt- och vattenskador. Fuktlarm bör övervägas. Rör för fjärrvärme och tappvatten ska alltid undvikas.

STOMME

Stommen skall klara last från arkivhandlingar, hyllsystem och förvaringsskåp (4 kap. 6 §).

Bärande stomme utförs i lägst brandteknisk klass R60 (7 kap. 5 §).

MATERIAL, YTSKIKT OCH INREDNING

I byggnadskonstruktioner och inredning får endast användas sådana material som inte påverkar handlingarna negativt (8 kap. 1 §).

Material, ytskikt och inredning får endast ge försumbart bidrag till brandspridning. Klass B-s1, d0 bör väljas för material i tak och väggar, klass C_n-s1 för golv (7 kap. 14 §).

Hyllplan bör placeras minst 150 mm ovan golvnivå, minst 200 mm från vägg och hyllsystemets takplan 500 mm från innertaket (5 kap. 2 §).

BELYSNING

Ska utgöras av lysrörsarmaturer med tillfredsställande skydd mot damm. (10 kap. 5 §). Den elektriska anslutningen ska vara fast (7 kap. 10 §). Kapslingsklassen bör vara lägst IP43. Armaturen ska vara försedd med säkerhetsglimtändare eller högfrekvensdon.

Belysningen ska manövreras (t.ex. via strömbrytare eller mikrobrytare i dörr) och kunna kontrolleras (t ex via kontrollampa) utanför arkivlokalen. Om strömbrytaren är åtkomlig för obehöriga bör den vara låsbar (7 kap. 11 §).

ELEKTRISKA INSTALLATIONER

Elektriska installationer får inte finnas i arkivlokalen förutom sådana som är nödvändiga för lokalens drift, som belysning, mobila hyllsystem (7 kap. 7 §) och el-radiatorer (7 kap. 12 §). Den elektriska anslutningen skall i sådana fall vara fast (7 kap. 10 §). Låsbara vägguttag får finnas om det krävs för arkivlokals skötsel (7 kap. 11 §).

ARKIVLOKALENS LÄGE I BYGGNADEN

Vatten och skadlig fukt

Bedöm/utred risken för skada orsakad av

- vätskefyllda rör installationer
- fukttekniska riskkonstruktioner
- översvämningssrisker

Placera inte arkivlokalen i eller i anslutning till utrymmen med vätskefyllda rörinstallationer, under våtutrymmen, invid fuktbelastade ytterväggar, källarytterväggar, golv- och takbjälklag, i utrymmen under grundvattennivån, i källarutrymmen som kan förväntas bli vattenfyllda vid yttre översvämning, i

Riksarkivet

Avdelningen för Offentlig informationshantering

utrymmen där golvbrunn kan svämmas över, intill markförlagda färskvattenrör, dag och spillvattenrör som kan springa läck.

Brand, brandgas och skadlig upphettning

Uppskatta/utred

- brandbelastning i närområdet
- förekomst av brandfarlig verksamhet i närområdet

Placera inte arkivlokalen intill bl a garage, soprum, pannrum, bränsleförråd, snickeri, verkstad, restaurangkök, lager.

Skadlig klimat- och miljöpåverkan

Bedöm /utred förekomst och nivå av

- luftföroreningar som kan skada handlingarna
- elektriska och magnetiska fält som kan skada handlingarna

Arkivlokalen bör sättas under övertryck. Tilluftkanaler kan behöva förses med luftfilter. Sluss kan vara nödvändig för begränsning av luftföroreningar och konditionering av handlingar. Undvik placering intill t ex bilgarage, restaurangkök, dammalstrande verksamhet, ställverk och el-centraler.

Skadegörelse, tillgrepp och obehörig åtkomst

- Placering i förhållande till annan verksamhet.

Studera skalskyddet, byggdelarnas skyddsklass, låsklass, och behovet av inbrottslarm. Överväg övervakning av inpassagen till arkivlokalen. Vidta nödvändiga åtgärder.